

**A FIZETÉSI KÁRTYA ÜZLETÁG
MAGYARORSZÁGON**

(2005. év)

**Készítette: Pénzforgalmi emissziószabályozási és szervezési főosztály
Keszy-Harmath Zoltánné**

Bevezetés

Bankkártyák számának alakulása

- A bankkártyák számának növekedési üteme a vizsgált év során ismét felgyorsult, megközelítve az öt évvel ezelőtti szintet (13% volt 2005-ben). A kibocsátott kártyák száma 7,4 millió volt; a nem banki kibocsátású üzemanyag kártyákkal együtt megközelíti a nyolcmilliót.
- Huszonkét bank és egy pénzügyi vállalkozás bocsát ki bankkártyát. Húsz bank érdekelt a debit kártyák kibocsátásában, hat rendelkezik hitelkerethez kapcsolódó debit termékkel. Credit kártyát tizennégy, charge kártyát pedig négy bank és egy pénzügyi vállalkozás ajánl ügyfelei részére.
- Az összes kártyán belül 86% a debit kártyák részaránya (92% volt a megelőző évben); ebből 5% hitelkerethez kapcsolódó debit konstrukció. Duplájára nőtt egy év alatt a credit kártyák száma, arányuk (8%-ról) 14%-ra emelkedett. Továbbra sem éri el az egy százalékot a charge termékek részesedése.
- 29%-kal emelkedett a co-branded és affinity kártyák részaránya, számuk egy millió volt az év végén. Tizenegy bank bocsát ki ilyen terméket kereskedők és non profit szervezetek bevonásával.
- A 2005-ös év végén a kártyák 18%-a EMV chip-pel volt ellátva (5% volt egy évvel korábban).

Bankkártya elfogadói hálózatok

- Egyenletes ütemben nőtt az elmúlt öt év során az ATM-ek darabszáma, 2005 végén 3 531 volt. Az elektronikus módon történő készpénzfelvételt segíti még a bankfiókokban és a Magyar Posta kirendeltségein felszerelt 9 988 POS berendezés (2%-uk EMV chip olvasására is alkalmas).
- Mindössze 1%-kal nőtt az elmúlt évben a Visa és MasterCard védjeggyel ellátott kártyákat elfogadó kereskedelmi egységek száma, 19 854 üzletben lehet Visa kártyával, 19 941-ben MasterCard kártyával fizetni. Az Amex elfogadóhelyek száma elfogadó bank váltás miatt (28%-kal) 8 092 darabra csökkent. Diners kártyával 4 012, JCB-vel pedig 8 893 üzletben lehet fizetni.
- A kereskedői elfogadó helyeken 29 538 elektronikus POS üzemel, gyakorlatilag minden művelet engedélykéréshez kötött, ami a kártyahasználat biztonságát emeli. A berendezések 22%-a alkalmas az EMV chip olvasására.

A bankkártyákkal lebonyolított forgalom

Elfogadói forgalom

- A hazai és külföldi kibocsátású kártyákkal 209 millió műveletet hajtottak végre az elmúlt év során hazánkban, 5 249 milliárd forint értékben. A tévetség szám 8%-kal, az érték 10%-kal emelkedett a megelőző évhez képest.

- Tovább csökkent a készpénzfelvételi műveletek aránya, százból 55 darab (58 volt a megelőző évben) ebből 51 ATM, 4 pedig POS művelet volt. A vásárlási műveletek tekintetében százból 41 darab a kereskedői pénztárakban felszerelt POS berendezéseken történt fizetés, 4 pedig ATM-nél mobil telefon feltöltés volt.

Kibocsátói forgalom

- A magyar kártyabirtokosok az elmúlt év során 203 millió alkalommal használták kártyáikat itthon és külföldön, 5 220 milliárd forint értékben. A tételszám 11%-kal, az érték 9%-kal emelkedett.

Nem banki kibocsátású kártyák

- Öt üzemanyag társaság bocsát ki saját hálózatban használható kártyát: Agip, Esso, Mol, Omv, Shell. A kártyák száma 9%-kal, 521 ezerre nőtt 2005 végére, a velük lebonyolított forgalom Magyarországon 190 milliárd forintot, külföldön pedig 48 milliárd forintot tett ki az elmúlt év során.
- A külföldiek hazánkban 6 milliárd forint értékben vásároltak üzemanyagot benzikártyákkal.

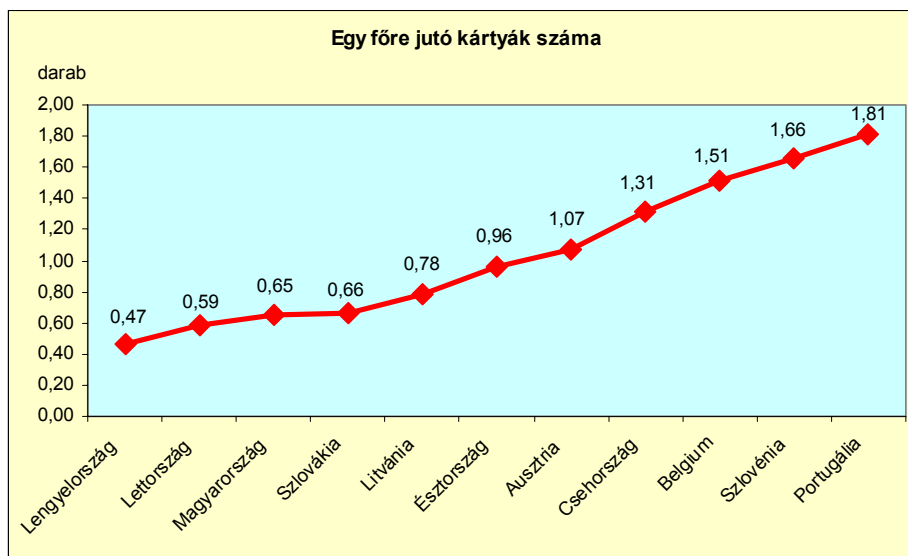
Nemzetközi áttekintés

Míg a nyugat európai országokban az 1960-as évekre tehető a bankkártya üzletág indulása, a kelet-európai országokban a nyolcvanas évek végén, kilencvenes évek elején bocsátották ki az első fizetési kártyákat.

A következő diagramok néhány, a népesség lélekszáma szempontjából hazánkhoz hasonló nyugat európai EU tagország (Ausztria, Belgium, Portugália), valamint a velünk egy időben csatlakozott kelet-közép európai országok néhány, kártyaüzletág szempontjából jellemző mutatóit tartalmazzák:

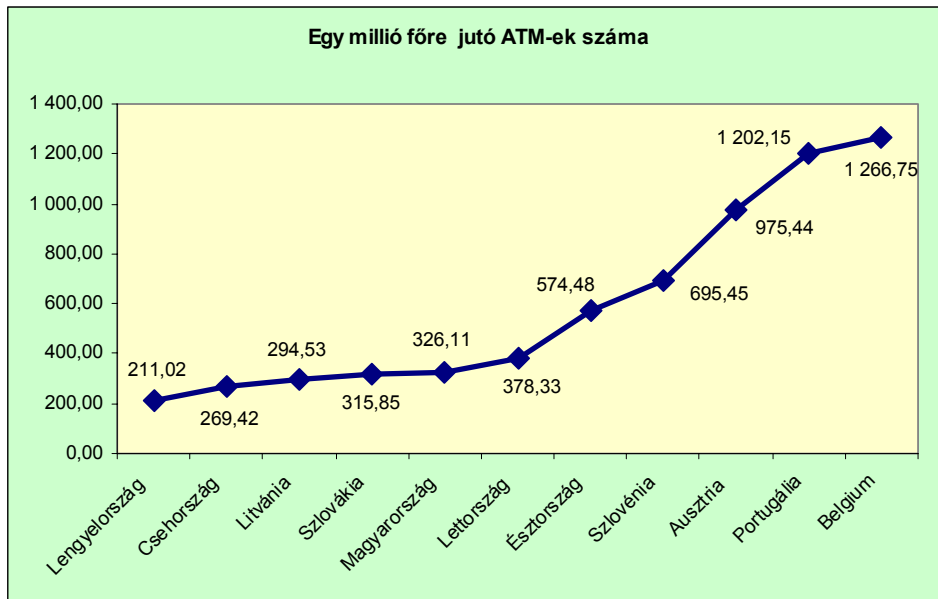
- az egy főre jutó bankkártyák számát,
- az egy millió főre jutó ATM berendezések, vagyis a készpénzfelvételi lehetőségek számát, valamint
- az egy millió főre jutó kereskedői POS berendezések, vagyis a fizetési lehetőségek számát.

A felhasznált adatok forrása az Európai Központi Bank által rendszeresen publikált Blue Book legutóbbi, 2004-es adatokat tartalmazó kiadványa.

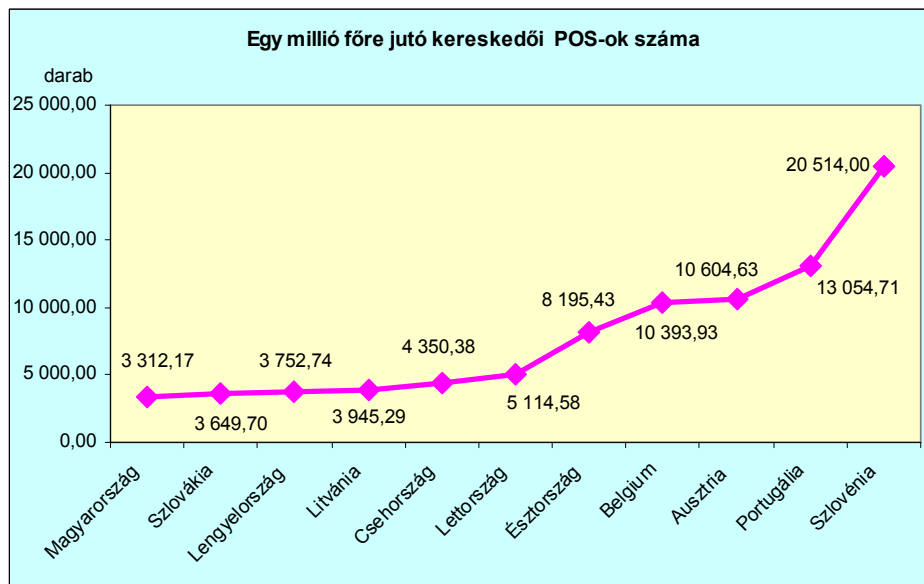
A közép-kelet európai országok közül mindössze Szlovéniában és Csehországban rendelkezik a lakosság fejenként több, mint egy darab kártyával, megközelítve, illetve meghaladva a nyugat-európai régióból kiemelt országok átlagát.

A nyolc kelet-közép-európai ország között Magyarország a hatodik helyen áll, mindössze Lettországot és Lengyelországot előzzük meg. A vizsgált időpont előtt öt évvel még mögöttünk állt Litvánia, Lettország, Lengyelország és Szlovákia is.

Az egy millió főre jutó ATM berendezések tekintetében a három nyugat-európai ország messze megelőzi a közép-kelet európaikat, mindössze Szlovénia és Észtország emelkedik ki a közel azonos szinten lévő mezőnyből. A sorrend gyakorlatilag nem változott az öt évvel ezelőtti állapothoz képest.

Hazánkban a fenti eredményt pozitív irányban némileg befolyásolja, hogy a bankfiókban és postahivatalokban felszerelt POS terminálok, nyitvatartási időben, szintén biztosított az elektronikus azonosítással (PIN kód) történő bankkártyás készpénzfelvétel.

A bankkártyával történő fizetés lehetőségét biztosító POS berendezések tekintetében a vizsgált országok között a legutolsó helyen állunk az egy főre jutó berendezések tekintetében, pozíciónk öt év alatt nem változott.¹

¹ A Blue Book statisztika a POS berendezések közé sorolja a kereskedői elfogadóhelyeken üzemelő mechanikus berendezéseket (ez utóbbiak imprinter néven is ismertek) is. Magyarország esetében nem tartalmazza az adat az elektronikus készpénzfelvételt biztosító bankfióki és postahivatali POS berendezéseket.

I. A bankkártya üzletág általános elemzése

1. A bankkártyák jellemzői és számuk alakulása

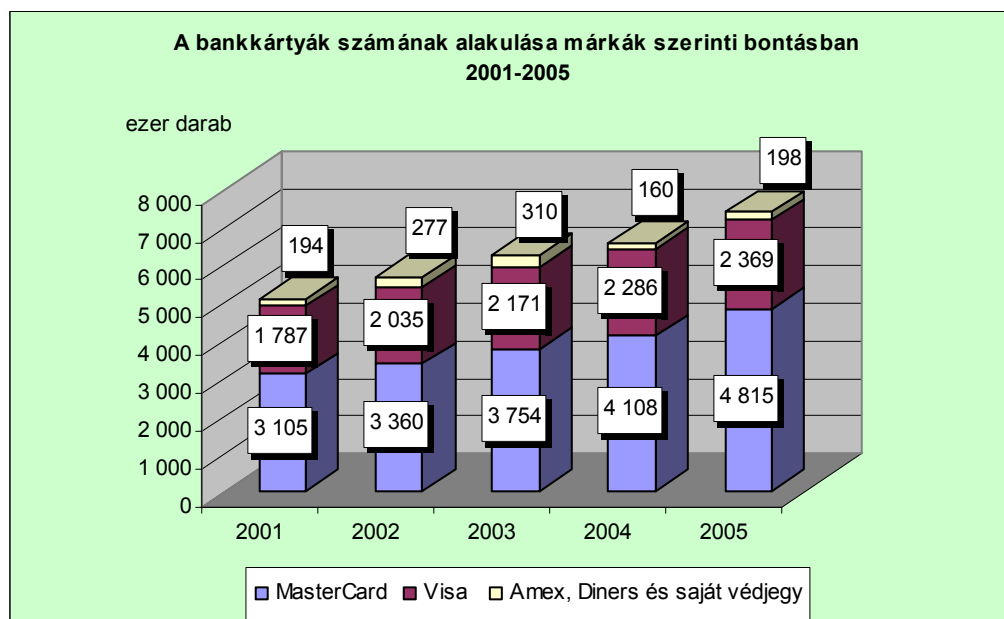
Hazánkban évről évre folyamatosan nő a fizetési kártyák száma, 2005 végén 22 bank és egy pénzügyi vállalkozás összesen 7,4 millió darab kártyát bocsátott ügyfelei rendelkezésére. Az elmúlt öt év adatait mutatja a következő táblázat:

év	2001	2002	2003	2004	2005
bankkártyák száma/ezer darab	5 086	5 672	6 235	6 554	7 382
növekedés üteme	14%	12%	10%	4%	13%
egy főre jutó kártyák száma	0,50	0,56	0,61	0,65	0,73

Táblázat 1: Kártyakibocsátás alakulása 2001-2005

Mint látható, a 2004. évi megtorpanás után ismét kétszámjegyű a növekedés üteme. Ez részben annak tulajdonítható, hogy a kibocsátás szempontjából piacvezető bankok egy része tovább erősítette pozícióját, részben pedig annak, hogy az egy-két százezres darabszámmal rendelkező bankok közül többenél is 40% vagy ezt meghaladó a növekedés üteme. Az egy főre jutó kártyaszám öt év alatt másfélszeresére emelkedett.

A védjegyenkénti összetétel arányai továbbra sem változtak, a kölcsönös kártyaelfogadás a két nemzetközi kártyatársaság, a MasterCard és a Visa védjegyein alapul.

Továbbra is a debit² (betéti) konstrukciók teszik ki a hazai kártyák túlnyomó többségét, 81%-át (5 981 ezer db); további 5% (356 ezer db) azoknak a termékeknek az aránya, amelyeknél a kártya hitelszámlához kapcsolódik ugyan, de debit kártyaként működik, azaz nem tartozik hozzá kamatmentes hitelperiódus. Arányait tekintve a kettő együtt 6%-kal kevesebb, mint a megelőző év végén volt, ami részben azzal magyarázható, hogy a korábbi kamatmentes periódus nélküli konstrukciók folyamatosan alakulnak át credit termékekké, részben pedig azzal, hogy a bankok egyre nagyobb hangsúlyt helyeznek a credit kártya üzletágukra. Betéti kártya kibocsátásban 20 bank, hitelkerethez kapcsolódó betéti kártyában pedig hat bank érdekelt.

Duplájára nőtt a megelőző évhez képest a credit³ (hitel) kártyák száma, és meghaladta az egymilliót (1 028 ezer darab), arányuk 14%. Tizennégy bank érdekelt ebben a konstrukcióban.

Továbbra sem éri el az egy százalékot a charge⁴ (terhelési) termékek aránya (18 ezer); mindössze négy bank és egy pénzügyi vállalkozás ajánlja ügyfeleinek.

Bizonyos kártyatermékek kibocsátásába a bankok mellett bekapcsolódhatnak kereskedői (co-branded termékek) és non-profit szervezetek (affinity termékek). Ezeknek a konstrukcióknak a száma 29%-kal emelkedett az elmúlt év folyamán és az év végére megközelítette az egymillió darabot (980 ezer). Tizenegy bank érdekelt a co-branded és affinity kártyák kibocsátásában.

A megelőző évvel azonos ütemben (17%-kal) nőtt az üzleti jellegű kiadások fedezésére használt business kártyák száma (283 ezer db), részarányuk továbbra is mindössze 3,8%. Viszonylag magas a kibocsátók száma, tizenkilenc bank és egy pénzügyi vállalkozás.

A hagyományos business konstrukciók lényege, hogy a munkáltató számlájához kötötten bocsátja ki a bank a munkavállalók részére azokat a kártyákat, amelyeket a hivatalosan felmerülő költségek fedezésére használhat annak birtokosa. Emellett egyre inkább terjed az a gyakorlat, hogy a munkavállaló privát kártyaként, saját számlájához kötötten igényli a bankkártyát, és hivatalosan felmerülő kiadásait utólag téríti meg számára a munkáltatója, a bankkártyás műveletekhez kapcsolódó bizonylatok alapján. Ezek a kártyák a statisztikában lakossági kártyaként jelennek meg, a gyakorlatban azonban business kártyaként működnek.

Másfélszeresére nőtt az internetes vásárlások biztonságát növelő, úgynevezett virtuális kártyák száma, 69 ezer volt a 2005-ös év végén. Öt hazai bank ajánl ügyfelei

² debit kártya = betéti kártya: bankszámlához kapcsolódó, készpénzfelvétellel és vásárlásra (általában) egyaránt alkalmas fizetési kártya. A kártya birtokosa kizárólag számlaegyenlege erejéig vehet fel készpénzt, illetve költhet, és minden egyes művelet összegével automatikusan megterhelik bankszámláját.

³ credit kártya = hitel kártya: a kártyabirtokos és a bank közötti szerződésben előre meghatározott összegű hitelkerethez kapcsolódó kártya, amellyel az ügyfél kerete erejéig vehet fel készpénzt, illetve vásárolhat. Hónap végén, a kártya birtokosa dönti el, hogy a tranzakciókat tételesen tartalmazó bankértékesítőben meghatározott határidőig teljes egészében kifizeti tartozását vagy csak a szerződésében meghatározott mértékig. A fizetési határidő előtt tartozása kamatmentes, a határidő után fennmaradó kiegyenlített összegre azonban kamatot kell fizetnie. Nem vonatkozik a kamatmentesség a készpénzfelvételi műveletekre, ezek ugyanis a tranzakció keltétől kamatoznak.

⁴ charge kártya - terhelési kártya: abban különbözik a hitel kártyától, hogy nem feltétlen állapítanak meg hitelkeretet (de elképzelt), és hó végén a teljes tartozását ki kell egyenlíteni a kártyabirtokosnak.

számára olyan kártyát, vagy kártyaszámot, amely kizárólag internetes kereskedőknél használható áru és szolgáltatás ellenértékének a kifizetésére.

A nemzetközi kártyatársaságok ösztönzésére⁵, valamint a SEPA⁶ célkitűzésekhez igazodva a hazai hitelintézetek közül az elmúlt év végéig ketten indították el a biztonságosabb kártyahasználatot lehetővé tevő chip migrációt. 2005. végéig a kártyák 18%-át látták el EMV⁷ chippel.

2. Készpénzfelvételi lehetőségek és kereskedelmi elfogadó helyek

2.1. Készpénzfelvételi lehetőségek bankkártyákkal

A bankkártyákkal történő elektronikus készpénzfelvételt továbbra is részben az ATM-ek, részben pedig a Magyar Posta és a bankkártya elfogadói üzletágban résztvevő bankok fiókjában felszerelt POS berendezések biztosítják.

A 3 531 darab ATM 27%-a Budapesten, további 24% a megyeszékhelyeken, a maradék pedig az ország más városaiban található. Az egy millió lakosra jutó berendezések száma 350 darab.

A berendezések mindegyike alkalmas készpénz felvételére, közülük 1 501 berendezésen lehetséges a bankszámlák közötti átutalás.

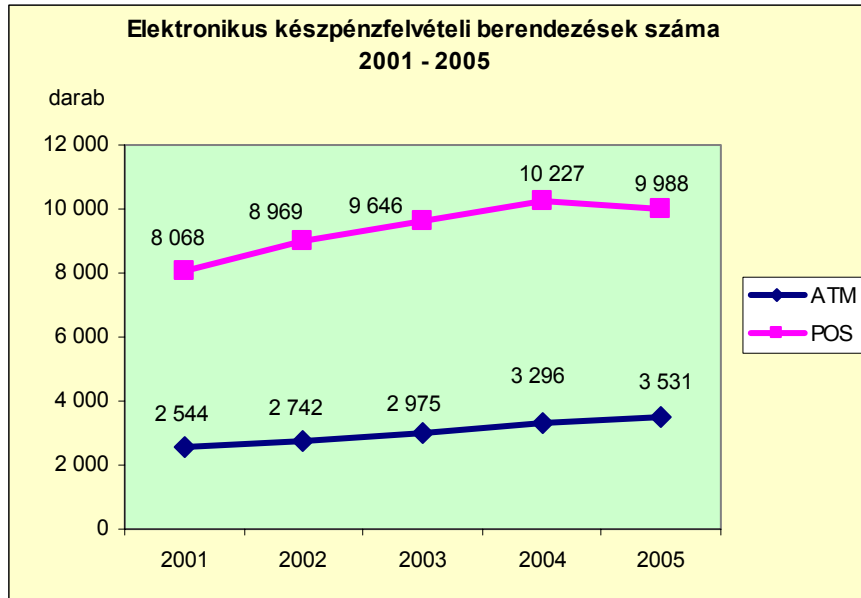
Figyelembe véve az ATM-ek földrajzi megoszlását, a postahivatalokban és a bankfiókokban felszerelt 9 988 POS berendezés szerepe azért is jelentős, mert azokon a helyeken is lehetővé teszi az elektronikus módon történő készpénzfelvételt, ahol gazdaságossági okok miatt nem indokolt ATM-et üzemeltetni.

A következő ábra az ATM-ek és készpénzfelvételi POS berendezések számának alakulását mutatja az elmúlt öt év távlatában:

⁵ A nemzetközi kártyatársaságok szabályai szerint a visszaélésekből eredő kárt Európán belüli tranzakciók esetén annak az országnak kell viselnie, amely nem látja el kártyáit chip-pel, illetve nem biztosítja ATM és POS berendezéseinek a chip olvasását; függetlenül attól, hogy a visszaélés körülményeit vizsgálva esetleg a másik fél a vétkes.

⁶ SEPA (Single Euro Payment Area): Egységes Euró Fizetési Övezet. A bankkártyák terén a célkitűzés az, hogy az ügyfelek a SEPA övezeten belül ugyanolyan könnyen és kényelmesen, ugyanolyan kondíciókkal és biztonsági feltételekkel tudják használni a kártyáikat fizetésre és készpénz felvételére, mint saját hazájukban. Ennek része a mágnescsíknál biztonságosabb chip technológiára történő áttérés 2010-ig; az Euró övezeten kívüli országoknak pedig a csatlakozásuk időpontjáig.

⁷ EMV = Eurocard MasterCard Visa szabvány

Az ATM-ek száma folyamatosan és egyenletesen nő. A készpénzfelvételi POS berendezéseknél tapasztalható kis mértékű (2,5%-os) csökkenés egy része csupán átmeneti jellegű, fiókfelújításokra vezethető vissza. A másik része viszont abból ered, hogy kis forgalmú fiókjaiban az egyik bank felszámolta a készpénzfelvétel lehetőségét.

Az egy millió főre jutó készpénzfelvételi lehetőségek számát mutatja a következő táblázat, az elmúlt öt év távlatában:

	2001	2002	2003	2004	2005
egy millió főre jutó ATM-ek száma	249	269	293	326	350
egy millió főre jutó készpénzfelvételi POS-ok száma	791	881	951	1011	989

Táblázat 2: Egy millió főre jutó készpénzfelvételi lehetőségek alakulása 2001-2005

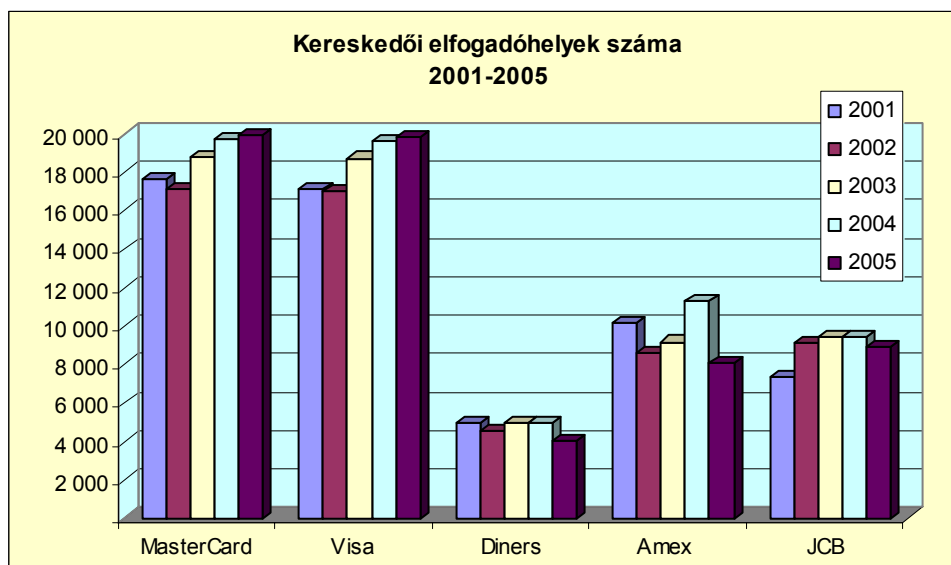
Míg az éjjel nappali készpénzfelvételt biztosító ATM berendezések száma a lakosság lélekszámához viszonyítva öt év alatt 40%-kal emelkedett, a banki és postahivatali nyitvatartási időre korlátozott lehetőségek száma 25%-kal nőtt.

Az 1. pontban említett chip migráció keretében az elmúlt év végén a bankfióki POS terminálok 2%-a volt alkalmas mind hardware, mind software oldalról a chip olvasására, az ATM berendezések megfelelő átalakítása még nem indult el.

2.2. Fizetési lehetőségek bankkártyákkal

Hat hitelintézet köt szerződést hazai kereskedőkkel MasterCard kártyák elfogadására, közülük öt szerződik Visa kártyákra is. Egy bank szerződött JCB, ugyancsak egy Diners kártyák elfogadására. Az Amex kártyát elfogadó kereskedői hálózat jelentős része az év folyamán átkerült egy új elfogadó bankhoz.

A következő ábra azoknak a kereskedői egységeknek (üzleteknek) a számát mutatja az elmúlt öt év távlatában, ahol lehetséges a vásárlás vagy szolgáltatás ellenértékének kártyával történő rendezése:

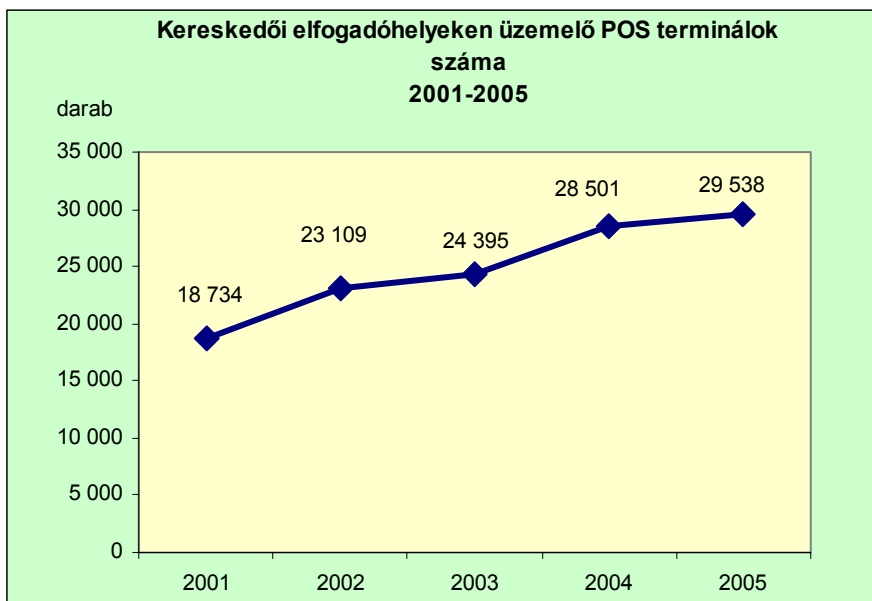
A Visa és MasterCard kártyákat elfogadó üzletek száma mindössze 1%-kal növekedett az elmúlt év során (Visa: 19 854; MasterCard: 19 941), ebben közrejátszik az is, hogy az egyik jelentős elfogadó bank felbontotta azokat a szerződéseket, amelyeknél huzamosabb ideje nem volt forgalom. Az Amex elfogadóhelyek esetében tapasztalható 28%-os csökkenés az elfogadó bank váltásnak tulajdonítható, jelenleg 8 092 üzletben fogadják el az Amex kártyákat. Diners kártyával 4 012, JCB-vel pedig 8 893 üzletben lehet fizetni.

A fizikai elfogadóhelyek mellett három hitelintézet internetes kereskedők szervezésével is foglalkozik. Ezek száma Visa és MasterCard kártyák esetében 542, JCB kártyáknál mindössze húsz. A postai, telefoni megrendeléseket elfogadó kereskedők szervezésében szintén három bank érdekelt, Visa és MasterCard fizetések esetén 512, Amex kártyával 226, JCB-vel pedig 190 helyen lehet fizetni.

Az üzletek pénztáiraiban 29 538 POS berendezés üzemel (4%-kal több mint egy éve) ezek - 19 kivételével - nulla floor limittel működnek, vagyis a műveletek összeghatárra való tekintet nélkül engedélyhez kötöttek, amely nagymértékben növeli a kártyahasználat biztonságát. Technikai probléma esetére 1 129 imprinter (kézi lehúzó) is elhelyezésre került a POS-ok mellett (számuk évről évre folyamatosan csökken, tavaly 73%-os csökkenés), ezek mindegyike nulla floor limittel működik.

A chip migráció keretében az elfogadóhelyek pénztáiraiban üzemelő POS berendezések 22%-án biztosították az elmúlt év végéig az EMV chip kártyák elfogadását.

A POS berendezések számának alakulása látható a következő diagramon, az elmúlt öt év távlatában:

Néhány kisebb üzletben, ahol viszonylag alacsony a bankkártyás fizetések száma, gazdaságossági okokból kizárólag imprinteren alapul a kártyaelfogadás, 489 ilyen berendezés üzemel a pénztárakban, ezeknek 5%-a működik nulla floor limittel.

Az egy millió főre jutó kereskedői POS berendezések számának növekedése látható az alábbi táblázatban, az elmúlt öt év viszonylatában:

	2001	2002	2003	2004	2005
egy millió főre jutó kereskedői POS-ok száma	1 837	2 271	2 405	2 817	2 925

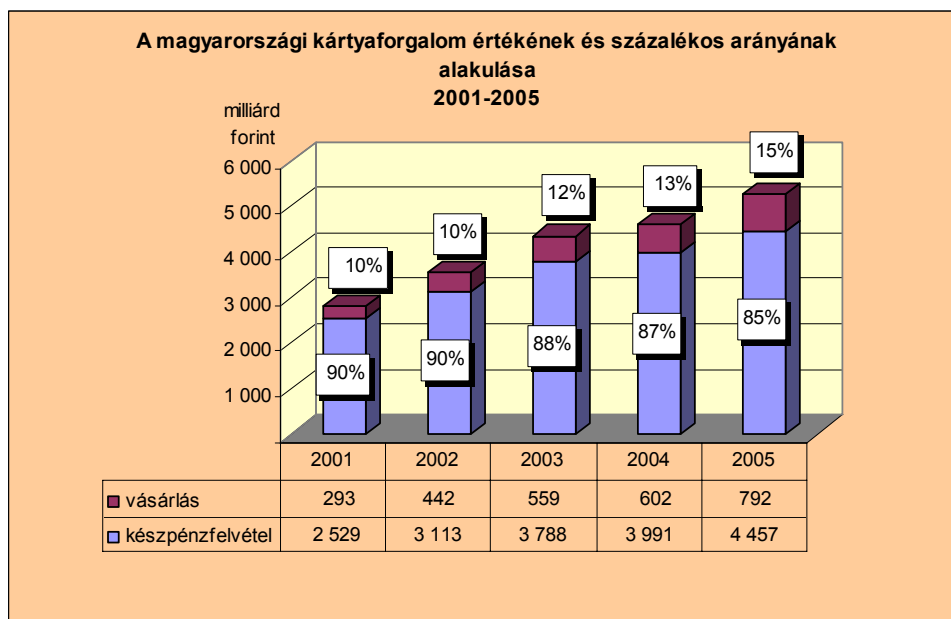
Táblázat 3: Egy millió főre jutó kereskedői POS-ok alakulása 2001-2005

3. A bankkártyákkal lebonyolított forgalom

3.1. A hazai bankkártya forgalom (elfogadói forgalom)

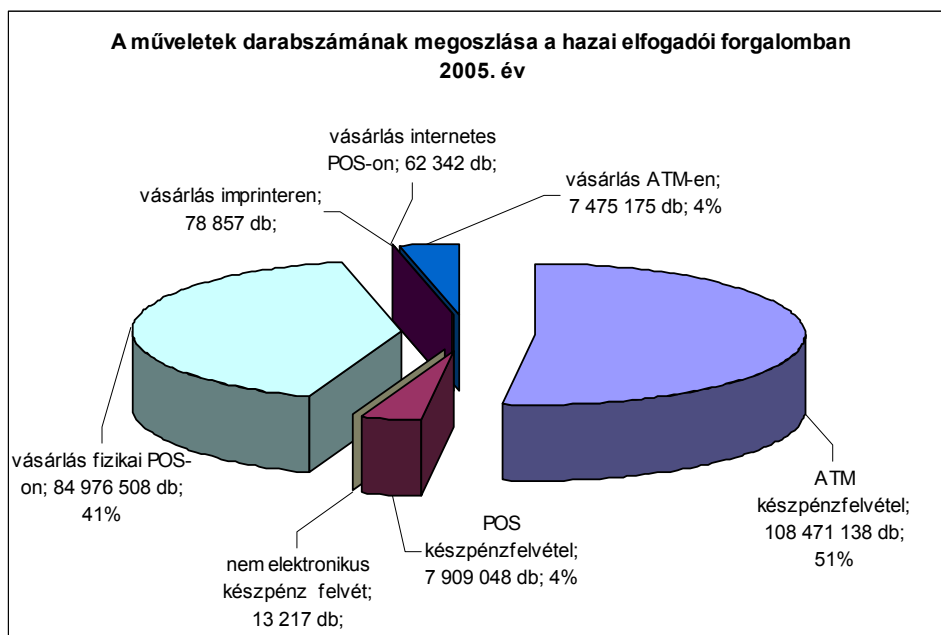
A hazai bankkártya forgalom az elfogadói üzletágban érdekelt magyar hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások szerződött kereskedőinél lebonyolított vásárlások, valamint a hazai ATM és bankfióki, postai POS berendezéseken végrehajtott készpénzfelvételi műveletek összesítéséből adódik. A hazai és külföldi kibocsátású kártyákkal indított műveletek száma 209 millió, értéke 5 249 milliárd forint volt a 2005-ös év során. A növekedés üteme a megelőző évhez képest darabszámot tekintve 8%, értékben 10%- volt.

A magyarországi kártyaforgalom, ezen belül a készpénz felvételek és vásárlások értékének és százalékos arányának alakulását mutatja az elmúlt öt év távlatában az alábbi diagram:

Jól látható, hogy a vásárlások aránya, ha kis mértékben is, de évről évre emelkedik. Értékét tekintve jóval látványosabb a növekedés, tavaly 32%-kal nagyobb volt a vásárlások összértéke (792 milliárd forint), mint az azt megelőző évben. A külföldiek magyarországi kártyahasználatához kapcsolódó arányszám azt mutatja, hogy ugyanazon elfogadói környezetben a külföldiek gyakrabban használják kártyáikat vásárlásra mint a hazai kártyabirtokosok: míg a teljes hazai elfogadói forgalmon belül a külföldi kártyákkal lebonyolított műveletek (vásárlások és készpénzfelvételek) értékének aránya mindössze 4%, ugyanez az arány a vásárlási műveletek értékére leszűkítve 15%.

A vásárlási és készpénzfelvételi forgalom darabszám szerinti megoszlását vizsgálva a fenténél jóval kedvezőbb képet kapunk. Az elmúlt év folyamán lebonyolított 209 millió darab vásárlási és készpénzfelvételi művelet elfogadó berendezések szerinti megoszlását mutatja a következő diagram:

A készpénzfelvételi tranzakciók továbbra is többségben vannak ugyan, de arányuk fokozatosan csökken; míg 2004-ben százból 58 művelet volt készpénzfelvétel, az elmúlt évben már csak 55 darab (51 ATM és 4 POS tranzakció).

Ha a vizsgálatot leszűkítjük a külföldi kibocsátású kártyákkal lebonyolított műveletekre, ugyanezen elfogadói hálózatban, az arány százból 36 készpénzfelvétel (kettővel kevesebb, mint a megelőző évben) – a különbség szembetűnő, még akkor is, ha figyelembe vesszük az utazáshoz kapcsolódó, a mindennapoktól eltérő szükségleteket. További javulást részben a kereskedői elfogadói hálózat szélesedése, részben pedig a magyar kártyabirtokosok fizetési eszközbe vetett bizalmának a megerősítése, ebből következően a fizetési szokások változása eredményezhet.

Az ábrán jól látható, hogy készpénzfelvételi forgalom túlnyomó része 3 531 ATM-en bonyolódott le, ennek töredéke volt csupán a 9 988 postai és bankfióki POS berendezésnél történt pénzfelvétel. Elenyésző a nem elektronikus készpénzfelvétel. Egy-egy ATM átlagos kihasználtsága 31 536 művelet/év (naponta átlag 91 tranzakció, 88 volt a megelőző évben); a POS berendezéseknél ugyanez 792 művelet/év (napi átlag 2 tranzakció, ugyanannyi, mint a megelőző évben).

A vásárlási műveletek túlnyomó része az üzletek pénztáiraiban felszerelt 29 538 POS berendezéseken keresztül lebonyolított fizetés volt (havi átlag 240 művelet/POS), elmarad az egy százaléktól az internetes POS berendezéseken és az imprinteren lebonyolított fizetések részaránya. Darabszámát tekintve közel másfél millióval nőtt, és a teljes hazai forgalmon belül 4%-ra emelkedett az ATM-en keresztül mobil telefon feltöltések aránya (száz ATM műveletből hat mobil telefon feltöltés volt).

3.2. A magyar kibocsátású kártyákkal lebonyolított hazai és külföldi forgalom (kibocsátói forgalom)

A magyar kártyabirtokosok az elmúlt év során 203 millió alkalommal használták kártyáikat itthon és külföldön, 5 220 milliárd forint értékben.

A következő táblázat a forgalom (mindig a megelőző évet alapul vevő) növekedését és a kártyahasználat gyakoriságának alakulását mutatja a kibocsátói üzletágban, az elmúlt öt távlatában:

év	2001	2002	2003	2004	2005
forgalom értéke/ milliárd forint	2 718	3 395	4 220	4 769	5 220
növekedés mértéke %-ban	22%	25%	24%	13%	9%
műveletek száma/ezer darab	120 174	141 998	163 571	182 214	202 951
növekedés mértéke %-ban	16%	18%	15%	11%	11%
kártyahasználat gyakorisága/hó	1,97	2,09	2,19	2,32	2,29

Táblázat 4: Kártyaforgalom és -használat gyakorisága 2001 - 2005

Az adatok jól mutatják, hogy mind a műveletek száma, mind pedig az értéke egyre lassuló ütemben ugyan, de évről évre nő. Ha a fejlődést öt év távlatában vizsgáljuk, megállapítható, hogy míg a kártyák száma közel a másfélszeresére emelkedett, a velük lebonyolított műveletek értéke 92%-kal, darabszáma pedig 70%-kal nőtt. A kártyahasználat havi gyakorisága viszont, amely eddig is csak nagyon lassú emelkedést mutatott, az elmúlt évben megtorpant. Ezen a helyzeten csak részben segíthetne a kártyát elfogadó kereskedői hálózat szélesítése, a kártyabirtokosok hagyományos fizetési szokásain is változtatni kell. Ez utóbbi a bankkártyába, mint fizetési eszközbe vetett bizalom növelésével, az ügyfelek oktatásával érhető el. Történtek már előrelépések ezen a téren is, például az Európai Unió ajánlásához igazodó fogyasztóvédelmi jogszabályok bevezetése⁸, a kártyahasználat biztonságát növelő banki fejlesztések, gyakorlatok bevezetése (chip migráció elindítása, monitoring rendszerek folyamatos fejlesztése, a tranzakciókat követő biztonsági SMS küldések), azonban ezek pozitív hatását tudatosítani kell a kártyát használó ügyfelekben is.

Amennyiben a teljes kibocsátói forgalomból csak a hazai kibocsátású kártyákkal belföldön lebonyolított műveleteket és ezen belül is csak a szó szoros értelmében vett készpénzkimélést, vagyis a vásárlások alakulását vizsgáljuk, a következő képet kapjuk:

év	2001	2002	2003	2004	2005
vásárlások értéke/millió forint	219 979	316 388	428 192	539 439	658 281
növekedés mértéke	39%	44%	35%	25%	22%
műveletek száma/ezer darab	27 308	39 357	53 202	66 760	81 696
növekedés mértéke	40%	44%	35%	26%	22%
átlagos tranzakciós érték	8 055	8 039	8 048	8 080	8 058
növekedés mértéke	-1%	0%	0%	0%	0%
fogyasztói árindex (éves átlag)	9,2%	5,3%	4,7%	6,8%	3,6%
kártyahasználat gyakorisága/hó	0,45	0,58	0,71	0,85	0,92

Táblázat 5: Kártyás vásárlási forgalom és a kártyahasználat gyakorisága 2001-2005

A vásárlások száma és értéke, bár szintén lassuló ütemben, de jóval nagyobb arányban nő, mint az üzletágra jellemző növekedési ütem (lsd. megelőző táblázatot). Öt év távlatában a vásárlások értéke is és darabszáma is megháromszorozódott.

⁸ A pénzforgalomról, a pénzforgalmi szolgáltatásokról és az elektronikus fizetési eszközökről szóló 232/2001. számú kormányrendelet felelősségi és kárviselési szabályai

Jól tükrözi a pozitív változást az is, hogy míg öt évvel ezelőtt egy kártyát átlag kéthavonta használtak egyszer vásárlás ellenértékének a kifizetésére, az elmúlt évben ez az arány megközelítette a havi egy műveletet.

Az átlagos tranzakciós érték az elmúlt öt évben közel azonos, változó mértékű fogyasztói árindex mellett. Ebből az következik, hogy a kisebb értékű vásárlások fedezése is egyre gyakrabban készpénzkímélő módon, kártyával történik.

II. A nem pénzügyi intézmények által kibocsátott kártyák

Üzemanyag kártyák

Hazánkban öt üzemanyag társaság (Agip, Esso, Mol, Omw, Shell) bocsát ki saját hálózatban üzemanyag vásárlására, valamint a benzinkutak shopjaiban kapható egyéb áru ellenértékének a kifizetésére alkalmas kártyákat.

Az elmúlt öt év összesített adatait mutatja a következő táblázat:

év	kártyák száma	hazai kibocsátású kártyákkal lebonyolított forgalom				külföldi kibocsátású kártyákkal lebonyolított forgalom	
		Magyarországon		külföldön		Magyarországon	
		műveletek száma	műveletek értéke Mio Ft	műveletek száma	műveletek értéke Mio Ft	műveletek száma	műveletek értéke Mio Ft
2001	393 450	10 634 853	135 313	637 000	11 000	192 000	2 000
2002	398 893	11 324 270	136 863	750 806	13 682	263 836	8 772
2003	415 925	11 216 265	137 860	748 014	16 403	182 787	2 329
2004	476 836	12 362 179	160 485	1 410 377	31 073	184 718	2 776
2005	520 619	12 531 547	189 669	1 972 030	47 877	306 138	6 264

Táblázat 6: Üzemanyag kártya kibocsátás és forgalom adatai 2001-2005

A kibocsátott kártyák száma öt év alatt összesen 32%-kal emelkedett, és az 2005-ös év végén meghaladta a félmilliót; ennek 19%-a előrefizetett konstrukció, a többi utólagos számlázású.

A kártyahasználat gyakorisága utólagos fizetésű kártyák hazai használata esetén 2,42 művelet/hó; előrefizetett kártyáknál 0,24 művelet/hó. Külföldön a hazai kártyabirtokosok havonta átlag 0,32 alkalommal vásároltak üzemanyagot kártyáikkal.

A műveletek átlagos értéke utólagos fizetésű kártyák hazai használata esetén 15 296 forint, az előrefizetett konstrukciónál pedig 8 400 forint. Külföldön átlag 24 278 forintért tankoltak a hazai kártyabirtokosok.

A külföldi kártyákkal hazánkban lebonyolított üzemanyag vásárlások átlagos értéke 20 461 forint.

Egy év alatt 9%-kal nőtt a kártyák darabszáma, a velük lebonyolított hazai és külföldi forgalom értéke pedig 18%-kal haladta meg a megelőző évit. A 14,5 millió üzemanyag vásárlás alkalmával 238 milliárd forintot költöttek az autótulajdonosok az elmúlt év során, határon innen és túl.

Külföldiek hazánkban 306 ezer alkalommal tankoltak üzemanyag kártyáikkal (65%-kal haladja meg a megelőző évit), összesen 6 milliárd forint értékben, amely több mint a duplája a 2004-es forgalomnak.

Az öt üzemanyag társaság összesen 977 üzemanyagtöltő állomásánál lehet az általuk kibocsátott kártyákkal fizetni 1 365 POS berendezésnél (számuk 9%-kal nőtt egy év alatt) és 519 imprinternél (14%-kal több, mint a megelőző évben volt).

Bankkártyák száma kártyafajtánkénti bontásban

2005. december 31.

		összesen	az összes kártyából							
				hitelkerethez kapcsolt debit	credit	charge	kp felvét funkció	co- branded + affinity	virtuális	e-pénz funkció
			darab	darab	darab	darab	darab	darab	darab	darab
MasterCard	EC/MC Standard	912 969	618 960	160 150	133 859	0	853 550	59 163	59 383	0
	EC/MC Arany	43 150	25 622	75	17 395	58	40 341	4 683	2 809	0
	EC/MC Ezüst	14 343	13 501	810	0	32	14 343	0	0	0
	MasterCard Electronic	641 022	9 850	0	631 172	0	548 157	124 477	4 814	0
	Cirrus/Maestro	2 830 755	2 830 623	132	0	0	2 830 755	477 047	0	0
	Cirrus	207 835	13 637	194 198	0	0	207 835	194 198	0	0
	Maestro	164 748	164 748	0	0	0	164 132	10 679	0	0
MasterCard összesen		4 814 822	3 676 941	355 365	782 426	90	4 659 113	870 247	67 006	0
Visa	Classic	342 573	189 598	163	152 812	0	341 311	80 470	1 262	0
	Business	18 903	18 689	38	0	176	18 903	0	0	0
	Electron	1 978 301	1 964 524	20	13 757	0	1 977 100	440	1 201	0
	Gold	29 801	7 981	19	21 787	14	29 801	10 412	0	0
Visa összesen		2 369 578	2 180 792	240	188 356	190	2 367 115	91 322	2 463	0
Diners		3 096	0	0	0	3 096	3 096	1 858	0	0
Diners összesen		3 096	0	0	0	3 096	3 096	1 858	0	0
AMEX		66 413	0	0	51 431	14 982	66 413	0	0	0
AMEX összesen		66 413	0	0	51 431	14 982	66 413	0	0	0
saját védjegy	ATM kártya	4 513	4 497	16	0	0	4 513	0	0	0
	Kp.felvételi+vásárlási kártya	105 946	100 335	0	5 611	0	105 946	5 650	0	0
	Vásárlási kártya	18 111	18 111	0	0	0	0	10 907	0	0
saját védjegy összesen		128 570	122 943	16	5 611	0	110 459	16 557	0	0
Összesen		7 382 479	5 980 676	355 621	1 027 824	18 358	7 206 196	979 984	69 469	0

Business/Corporate bankkártyák száma kártyafajtánkénti bontásban

2005. december 31.

		összesen	az összes kártyából							
			debit	hitelkerethez	credit	charge	kp felvét funkció	co- branded + affinity	virtuális	e-pénz funkció
				kapcsolt debit						
		darab	darab	darab	darab	darab	darab	darab	darab	
MasterCard	EC/MC Standard	77 257	72 664	1 921	2 672	0	77 257	5 602	0	0
	EC/MC Arany	3 691	3 632	1	0	58	3 030	0	661	0
	EC/MC Ezüst	13 303	12 485	786	0	32	13 303	0	0	0
	Cirrus/Maestro	49 194	49 194	0	0	0	49 194	911	0	0
	Maestro	31 322	31 322	0	0	0	30 706	0	0	0
MasterCard összesen		174 767	169 297	2 708	2 672	90	173 490	6 513	661	0
Visa	Business	18 903	18 689	38	0	176	18 903	0	0	0
	Electron	4 939	4 939	0	0	0	4 788	0	151	0
	Gold	2 469	2 455	0	0	14	2 469	0	0	0
Visa összesen		26 311	26 083	38	0	190	26 160	0	151	0
Diners		136	0	0	0	136	136	0	0	0
Diners összesen		136	0	0	0	136	136	0	0	0
AMEX		14 371	0	0	0	14 371	14 371	0	0	0
AMEX összesen		14 371	0	0	0	14 371	14 371	0	0	0
saját védjegy	ATM kártya	3 622	3 609	13	0	0	3 622	0	0	0
	Kp.felvételi+vásárlási kártya	63 933	63 933	0	0	0	63 933	0	0	0
saját védjegy összesen		67 555	67 542	13	0	0	67 555	0	0	0
Összesen		283 140	262 922	2 759	2 672	14 787	281 712	6 513	812	0

Lakossági bankkártyák száma kártyafajtánkénti bontásban

2005. december 31.

		összesen	az összes kártyából							
				hitelkerethez kapcsolt debit	credit	charge	kp felvét funkció	co- branded + affinity	virtuális	e-pénz funkció
			darab	darab	darab	darab	darab	darab	darab	darab
MasterCard	EC/MC Standard	835 712	546 296	158 229	131 187	0	776 293	53 561	59 383	0
	EC/MC Arany	39 459	21 990	74	17 395	0	37 311	4 683	2 148	0
	EC/MC Ezüst	1 040	1 016	24	0	0	1 040	0	0	0
	MasterCard Electronic	641 022	9 850	0	631 172	0	548 157	124 477	4 814	0
	Cirrus/Maestro	2 781 561	2 781 429	132	0	0	2 781 561	476 136	0	0
	Cirrus	207 835	13 637	194 198	0	0	207 835	194 198	0	0
	Maestro	133 426	133 426	0	0	0	133 426	10 679	0	0
MasterCard összesen		4 640 055	3 507 644	352 657	779 754	0	4 485 623	863 734	66 345	0
Visa	Classic	342 573	189 598	163	152 812	0	341 311	80 470	1 262	0
	Electron	1 973 362	1 959 585	20	13 757	0	1 972 312	440	1 050	0
	Gold	27 332	5 526	19	21 787	0	27 332	10 412	0	0
Visa összesen		2 343 267	2 154 709	202	188 356	0	2 340 955	91 322	2 312	0
Diners		2 960	0	0	0	2 960	2 960	1 858	0	0
Diners összesen		2 960	0	0	0	2 960	2 960	1 858	0	0
AMEX		52 042	0	0	51 431	611	52 042	0	0	0
AMEX összesen		52 042	0	0	51 431	611	52 042	0	0	0
saját védjegy	ATM kártya	891	888	3	0	0	891	0	0	0
	Kp.felvételi+vásárlási kártya	42 013	36 402	0	5 611	0	42 013	5 650	0	0
	Vásárlási kártya	18 111	18 111	0	0	0	0	10 907	0	0
saját védjegy összesen		61 015	55 401	3	5 611	0	42 904	16 557	0	0
Összesen		7 099 339	5 717 754	352 862	1 025 152	3 571	6 924 484	973 471	68 657	0

ATM-ek és kártyát elfogadó bankfiókok területi megoszlása Magyarországon

2005. december 31.

	Megye		Ebből megyeszékhely	
	ATM-ek száma	Bankfiókok száma	ATM-ek száma	Bankfiókok száma
Budapest	967	321	0	0
Baranya megye, Pécs	156	78	72	26
Bács-Kiskun megye, Kecskemét	161	125	59	27
Békés megye, Békéscsaba	105	52	28	15
BAZ megye, Miskolc	176	86	71	24
Csongrád megye, Szeged	128	79	64	27
Fejér megye, Székesfehérvár	122	75	52	16
Győr-Moson-Sopron megye, Győr	186	112	65	36
Hajdú-Bihar megye, Debrecen	159	81	92	29
Heves megye, Eger	102	67	35	14
Jász-Nagykun-Szolnok megye, Szolnok	115	77	39	13
Komárom megye, Tatabánya	96	64	28	12
Nógrád megye, Salgótarján	56	43	24	8
Pest megye (Budapest nélkül)	330	158	0	0
Somogy megye, Kaposvár	134	71	39	13
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Nyíregyháza	116	62	51	15
Tolna megye, Szekszárd	79	50	23	7
Vas megye, Szombathely	107	48	45	17
Veszprém megye, Veszprém	130	78	36	19
Zala megye, Zalaegerszeg	106	43	35	12
Összesen	3 531	1 770	858	330
Készpénz felvételére alkalmas ATM-ek száma	3 531			
Pénzátutalásra alkalmas ATM-ek száma	1 501			

Kereskedői elfogadóhelyek és kártyafajtánkénti megoszlásuk

2005. december 31.

	Fizikai elfogadóhelyek száma	"Card not present" elfogadóhelyek száma	
		Telefon / postai elfogadás MO/TO	Internetes elfogadás
Nemzetközi logós kártyákat elfogadó helyek			
Visa	19 854	512	542
MasterCard	19 941	512	542
Diners	4 012	0	0
AMEX	8 092	226	0
JCB	8 893	190	20
Saját logós kártyákat elfogadó helyek			
Aura	2 559	0	0
Bankpont	10 097	310	349
Bricostore	7	0	0
Cora	6	0	0
Takarékkártya	10 097	310	349
Budapest Bank kártya	290	4	0
Takarékszöv. kártya	285	0	0

Készpénzfelvételi és kereskedői elfogadóhelyeken üzemelő berendezések**2005. december 31.**

Készpénzfelvételi POS berendezések száma	Kereskedői elfogadóhelyeken üzemelő POS berendezések száma		Kereskedői elfogadóhelyeken üzemelő imprinterok száma			
			Kizárólag imprinteren alapuló elfogadás		Back-up megoldásként POS mellett	
	"0" floor limittel működő berendezések	"0<" floor limittel működő berendezések	"0" floor limittel működő berendezések	"0<" floor limittel működő berendezések	"0" floor limittel működő berendezések	"0<" floor limittel működő berendezések
9 988	29 519	19	25	464	1 129	0

Magyarországi kártyaforgalom kártyafajtánkénti bontásban

2005. év

	Készpénzfelvétel		Kereskedői forgalom		Összesen	
	Műveletek száma darab	Műveletek értéke Millió forint	Műveletek száma darab	Műveletek értéke Millió forint	Műveletek száma darab	Műveletek értéke Millió forint
Hazai kibocsátású kártyákkal lebonyolított forgalom						
MasterCard	72 725 616	2 863 259	49 973 439	397 293	122 699 055	3 260 552
Visa	42 277 574	1 355 581	30 971 244	248 082	73 248 818	1 603 663
Diners	7 471	622	10 291	281	17 762	903
AMEX	112 358	2 861	493 041	8 411	605 399	11 272
sajátlogós	1 344 158	219 386	247 864	4 214	1 592 022	223 600
Összesen	116 467 177	4 441 709	81 695 879	658 281	198 163 056	5 099 990
Külföldi kibocsátású kártyákkal lebonyolított forgalom						
MasterCard	1 774 372	72 012	1 838 470	43 095	3 612 842	115 107
Visa	966 386	36 157	2 543 716	57 099	3 510 102	93 256
Diners	1 723	71	29 657	1 472	31 380	1 543
AMEX	15 334	785	391 822	15 535	407 156	16 320
JCB	0	0	4 910	173	4 910	173
Összesen	2 757 815	109 025	4 808 575	117 374	7 566 390	226 399
Magyarországi kártyaforgalom összesen	119 224 992	4 550 734	86 504 454	775 655	205 729 446	5 326 389

Magyarországi kártyaforgalom ATM, POS és nem elektronikus műveletek bontásban

2005. év

	Készpénzfelvételi forgalom megoszlása						Készpénzfelvétel összesen	
	ATM berendezésen		POS berendezésen		Nem elektronikus felvétel			
	darab	Millió Ft	darab	Millió Ft	darab	Millió Ft	darab	Millió Ft
hazai kibocsátású kártyával Magyarországon	105 750 388	3 142 648	7 872 746	1 205 117	12 454	636	113 635 588	4 348 401
külföldi kibocsátású kártyával Magyarországon	2 720 750	105 769	36 302	3 137	763	119	2 757 815	109 025
Összesen	108 471 138	3 248 417	7 909 048	1 208 254	13 217	755	116 393 403	4 457 426

	Vásárlási forgalom megoszlása								Vásárlás összesen		Elfogadói forgalom összesen	
	Fizikai POS berendezésen		Internetes POS berendezésen		imprinteren		ATM berendezésen					
	darab	Millió Ft	darab	Millió Ft	darab	Millió Ft	darab	Millió Ft	darab	Millió Ft	darab	Millió Ft
hazai kibocsátású kártyával Magyarországon	80 285 546	644 540	29 065	404	30 048	976	7 439 648	28 666	87 784 307	674 586	201 419 895	5 022 987
külföldi kibocsátású kártyával Magyarországon	4 690 962	115 081	33 277	550	48 809	1 512	35 527	231	4 808 575	117 374	7 566 390	226 399
Összesen	84 976 508	759 621	62 342	954	78 857	2 488	7 475 175	28 897	92 592 882	791 960	208 986 285	5 249 386

Magyar kibocsátású kártyákkal külföldön lebonyolított forgalom

2005. év

	Készpénzfelvétel		Kereskedői forgalom		Összesen	
	Műveletek száma darab	Műveletek értéke Millió forint	Műveletek száma darab	Műveletek értéke Millió forint	Műveletek száma darab	Műveletek értéke Millió forint
MasterCard	495 697	19 983	1 967 969	40 235	2 463 666	60 218
Visa	440 074	17 487	1 757 525	37 103	2 197 599	54 590
Diners	470	23	7 355	293	7 825	316
AMEX	5 747	303	113 461	4 746	119 208	5 049
Összesen	941 988	37 796	3 846 310	82 377	4 788 298	120 173